

Vízfolyások vízminőségi vizsgálata a NYUDUVIZIG területén

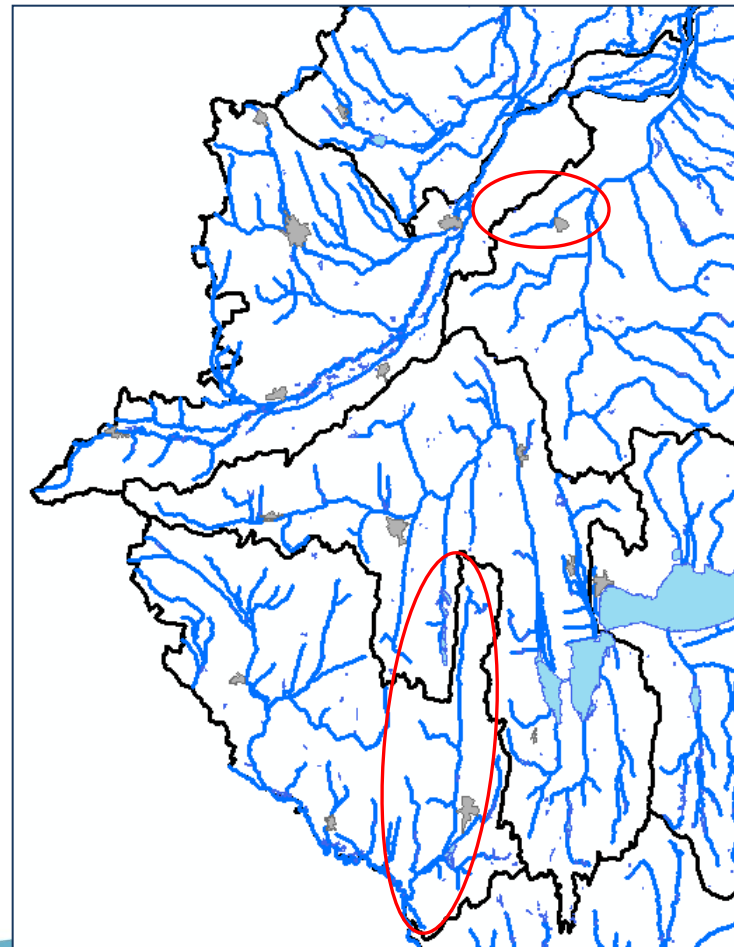
Baranyai Olga – Deák László

MHT Vándorgyűlés

Gyula, 2018.07.04-06.

Vizsgálat háttere

- VKI-s monitoring program kiegészítésére
- Vízfolyások hosszirányú terheltségének megállapítására
- Kiválasztás szempontjai között a számos szennyvízbevezetés szerepelt (Fontos/jelentős hatással)
- Különböző víztestek kerültek górcső alá
- 2017. (01)02.hó-12.hó között, két vízfolyás: Principális-csatorna és a Cinca
- Principálison csak vízfolyás monitoring, de teljes hosszon és a mellékvízfolyásokat is (összesen 14 pont, amely igazodott az éves VKI monitoringhoz)
- Cincán a SZVT-ek elfolyó vizét (6 telep) is mintáztuk és az élővizet is (7 mintavételi hely).

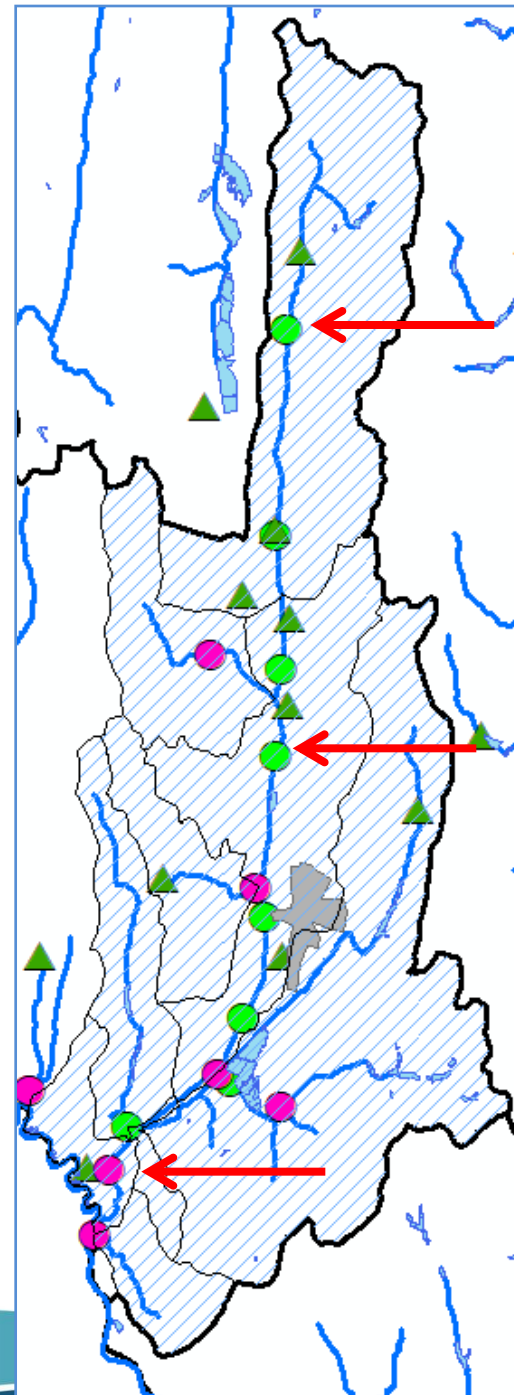

Principális-csatorna

- Nagyon összetett vizsgálati alany: összesen 9 vízfolyás víztest (3 + 6) és két halastó-rendszer, egy jóléti tározó
  - 57,49 km, 610 km², KÖQ: 0,252-1,201-2,401 m³/s
  - EU VKI monitoring része 2017-ben ●
  - Plusz mintavételi pontok ●
  - Szennyvízbevezetések pontjai ▲
-
- Minősítés alapján (VGT2: bázisévek 2009-2012)

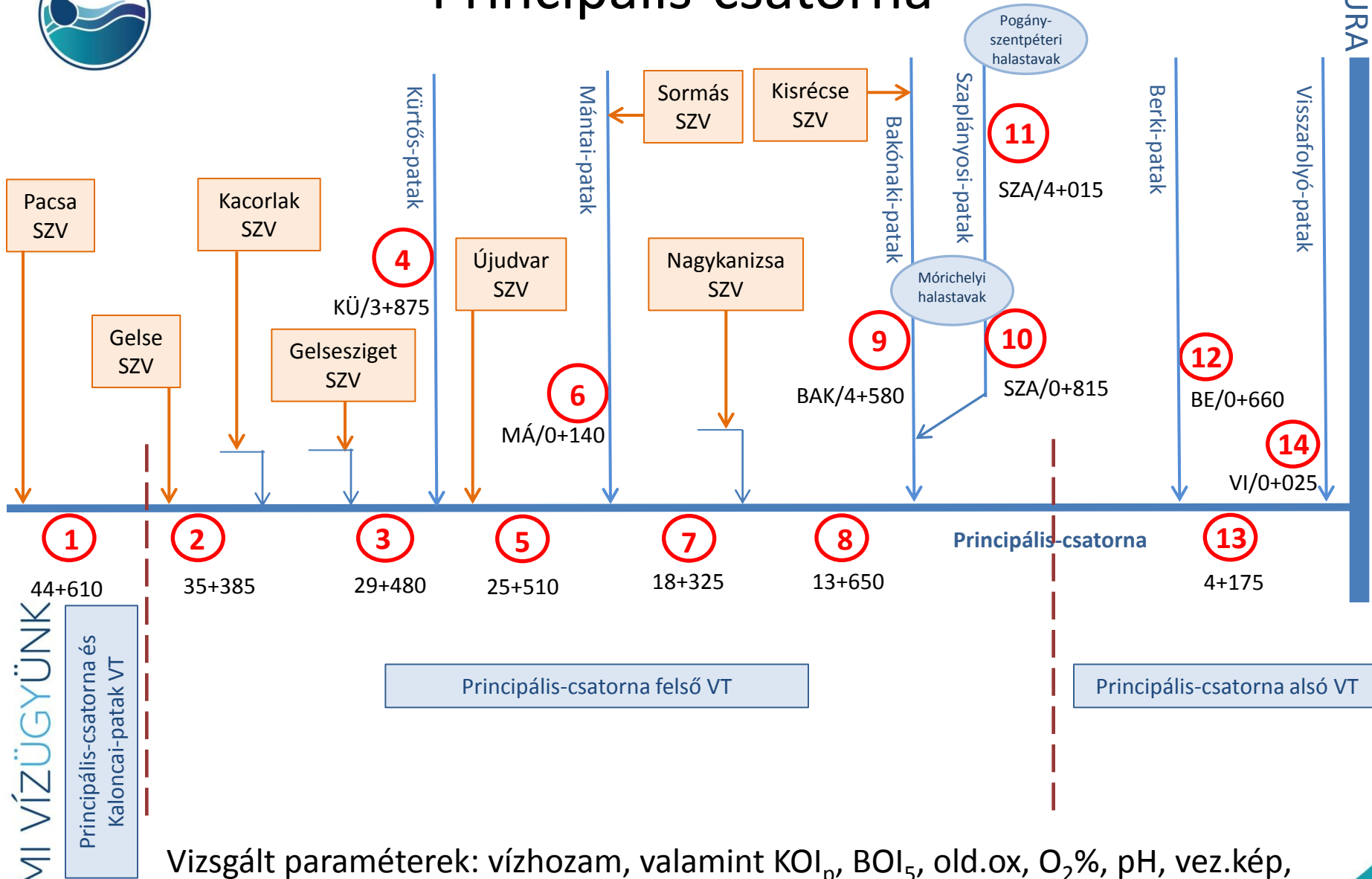
Víztest	Típus	Fiziko-kémia	Biológia	Hidromorfológia
PRI+Kaloncai	6S	Mérsékelt	Gyenge	Jó
PRI-felső	6M	Jó	Mérsékelt	Jó
PRI-alsó	5M	Jó	Mérsékelt	Jó
Kürtös-patak	3S	Jó	Mérsékelt	jó
Mántai-patak	3S	Mérsékelt	Kiváló	Jó
Bakónaki-patak	3S	Mérsékelt	Gyenge	Gyenge
Szaplányos-patak	3S	Jó	Gyenge	Gyenge
Berki-patak	3S	Jó	Mérsékelt	Jó
Visszafolyó-patak	3S	Jó	Mérsékelt	Kiváló

Principális-csatorna

MURA

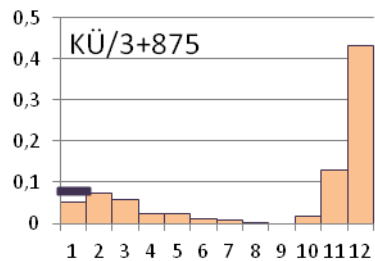
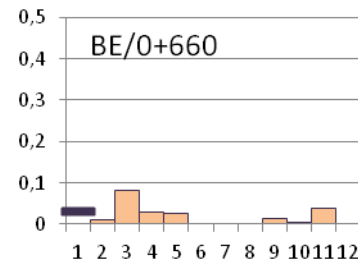
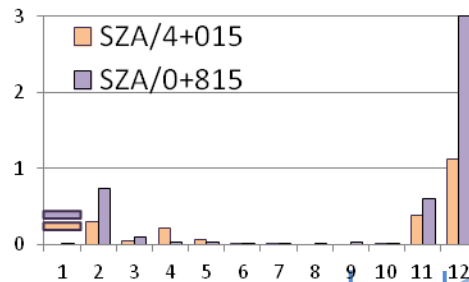
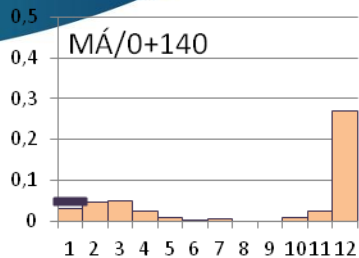
A MI VÍZÜGYÜNK

Principális-csatorna és Kaloncai-patak VT

Principális-csatorna felső VT

Principális-csatorna alsó VT

Vizsgált paraméterek: vízhozam, valamint KOI_p , BOI_5 , old.ox, $O_2\%$, pH, vez.kép, öN, NO_2-N , NO_3-N , NH_4-N , öP, PO_4-P , öLa, Cl^- , a-kl, TOC

Kürtös-patak

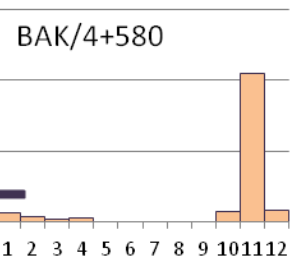
4

KÜ/3+875

Mántai-patak

6

MÁ/0+140

Bakónaki-patak

9

BAK/4+580

Szaplányosi-patak

Pogány-szentpéteri halastavak

11

SZA/4+015

Mórichelyi halastavak

10

SZA/0+815

Berki-patak

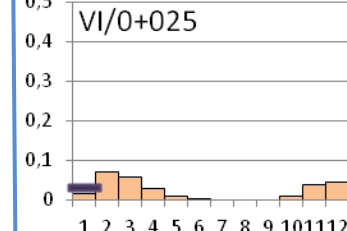
12

BE/0+660

14

VI/0+025

Visszafolyó-patak

1

44+610

2

35+385

3

29+480

5

25+510

7

18+325

8

13+650

Principális-csatorna

13

4+175

Vízhozam alakulása a Principális-csatornán

A MI VÍZÜGYÜNK

5

4

3

2

1

0

PRI/44+610

PRI/35+385

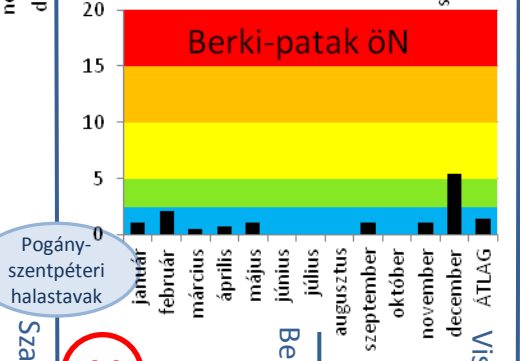
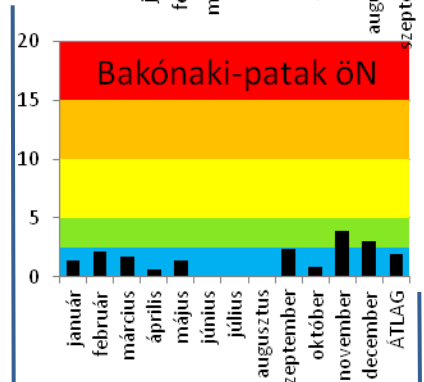
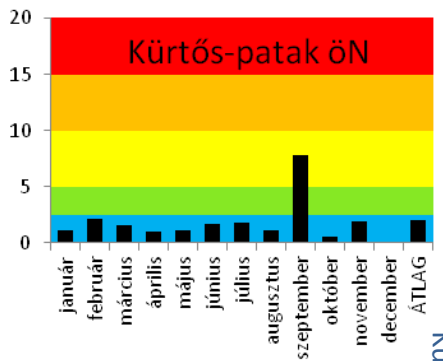
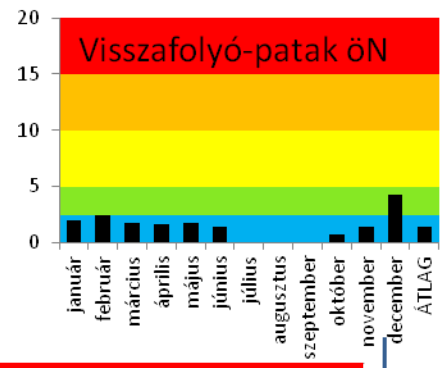
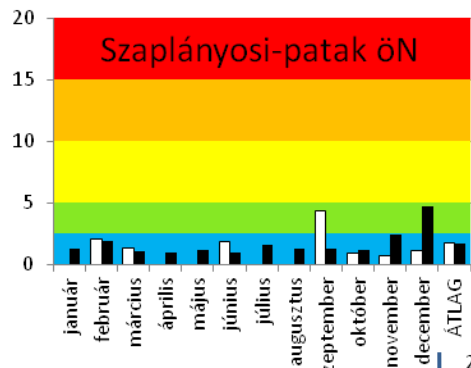
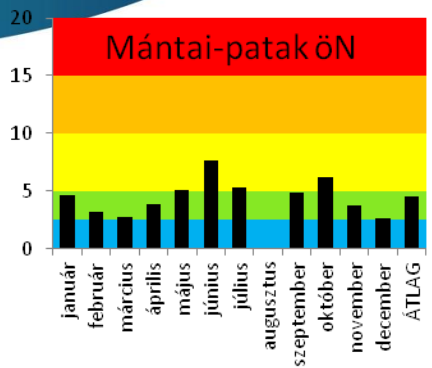
PRI/29+480

PRI/25+510

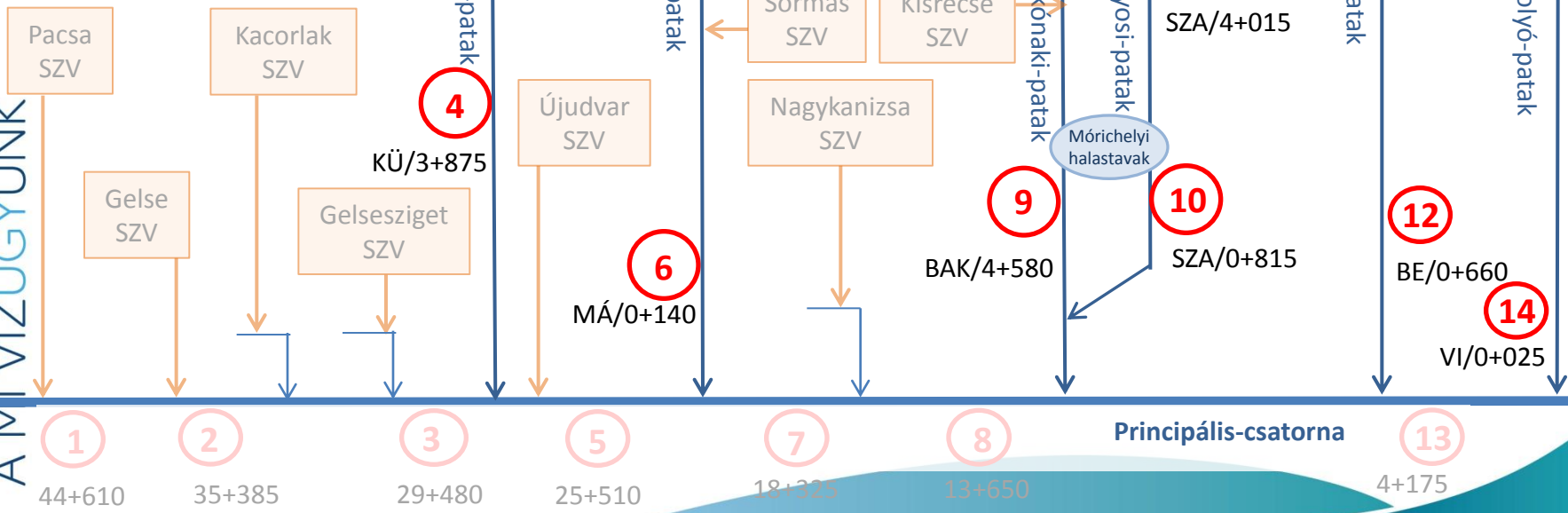
PRI/18+325

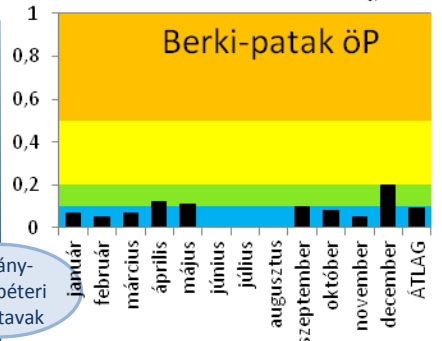
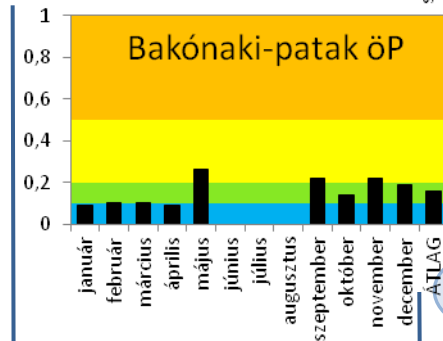
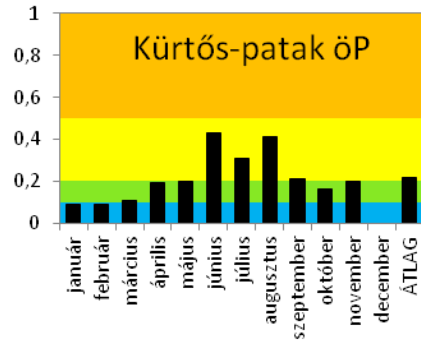
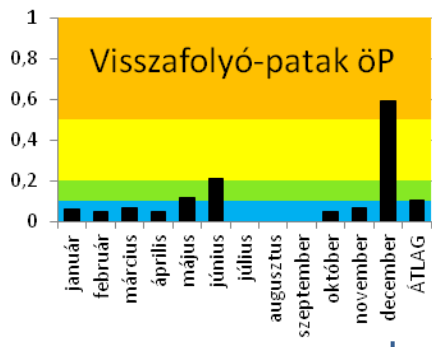
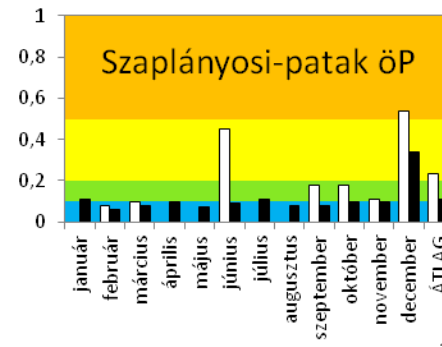
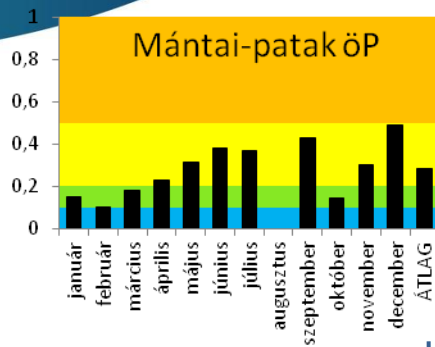
PRI/13+650

PRI/4+175

A MI VÍZÜGYÜNK

A MI VÍZÜGYÜNK

Pacsa SZV

Kacorlak SZV

Gelse SZV

Gelsesziget SZV

Újudvar SZV

Sormás SZV

Kisrécsce SZV

Nagykanizsa SZV

Pogány-szentpéteri halastavak

Mórichelyi halastavak

1

2

3

5

7

8

11

10

12

14

4

6

9

13

44+610

35+385

29+480

25+510

18+325

13+650

4+175

KÜ/3+875

MÁ/0+140

BAK/4+580

SZA/4+015

SZA/0+815

BE/0+660

VI/0+025

Kürtös-patak

Mántai-patak

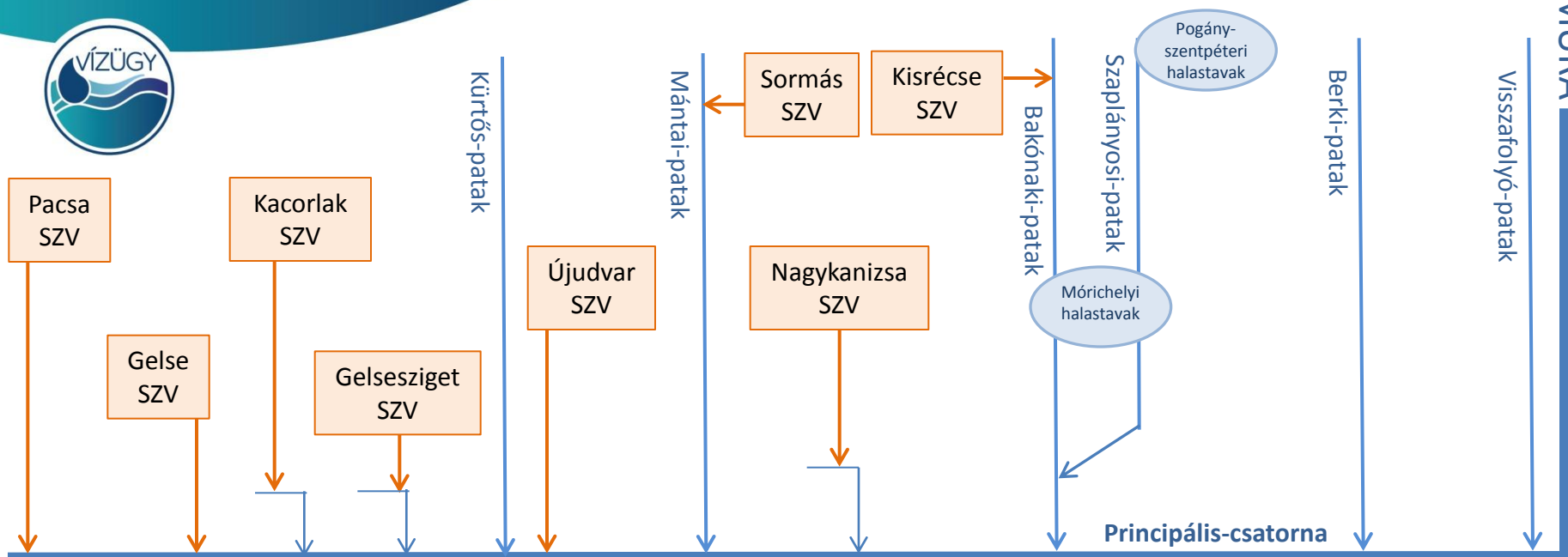
Bakónaki-patak

Szaplányosi-patak

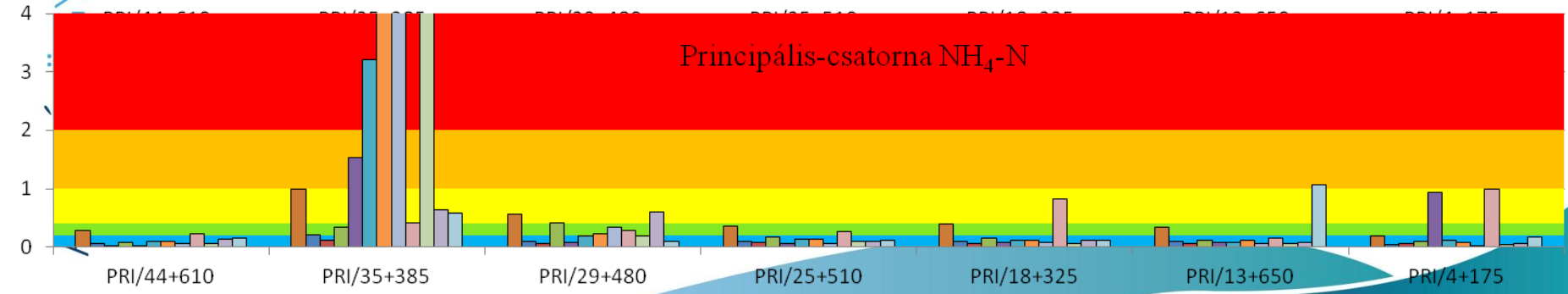
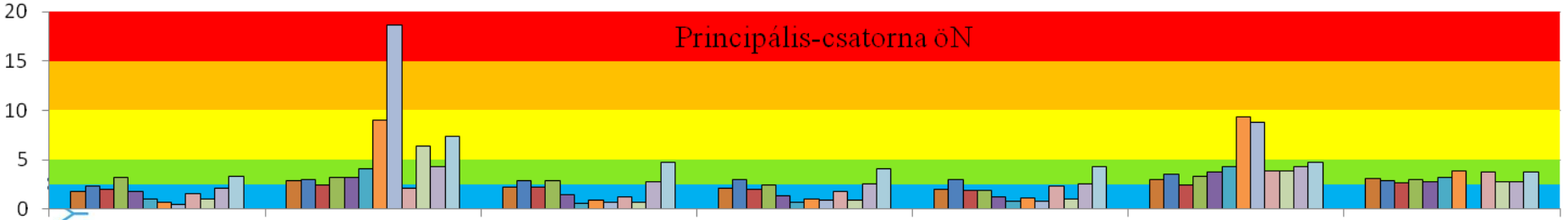
Berki-patak

Visszafolyó-patak

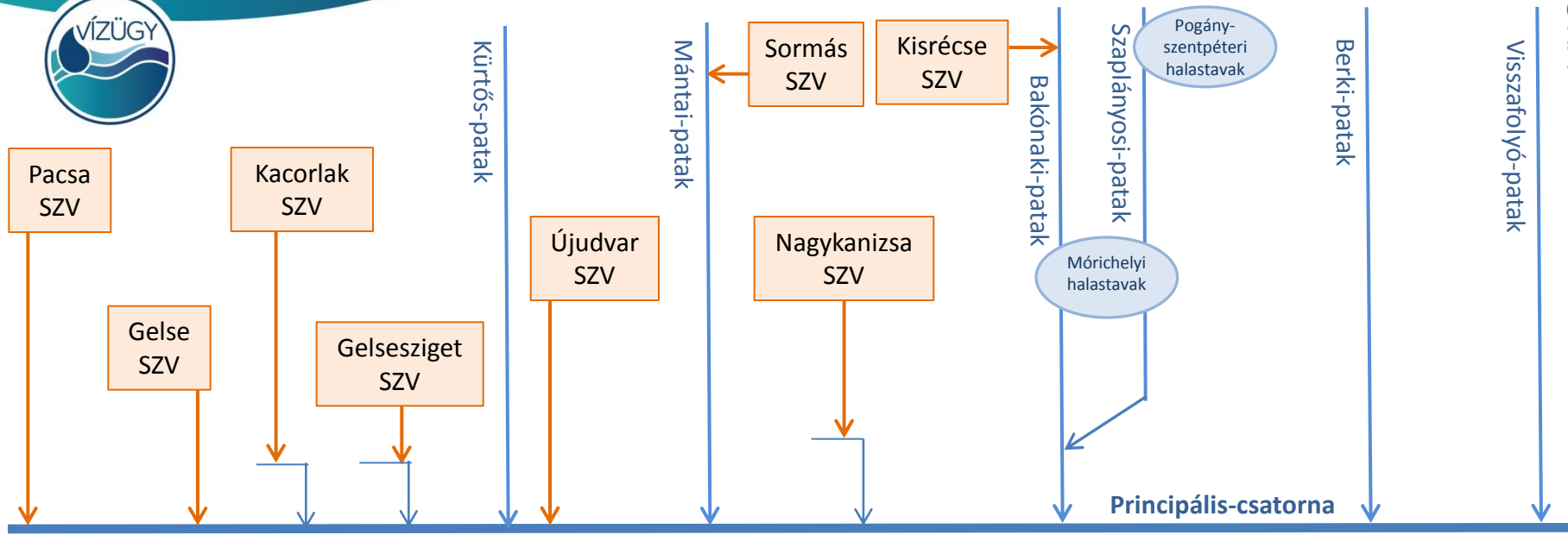
Principális-csatorna

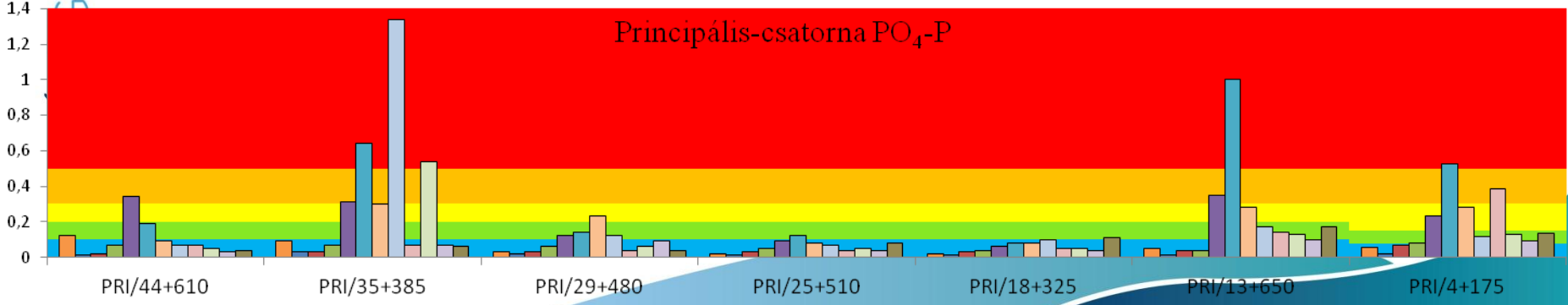
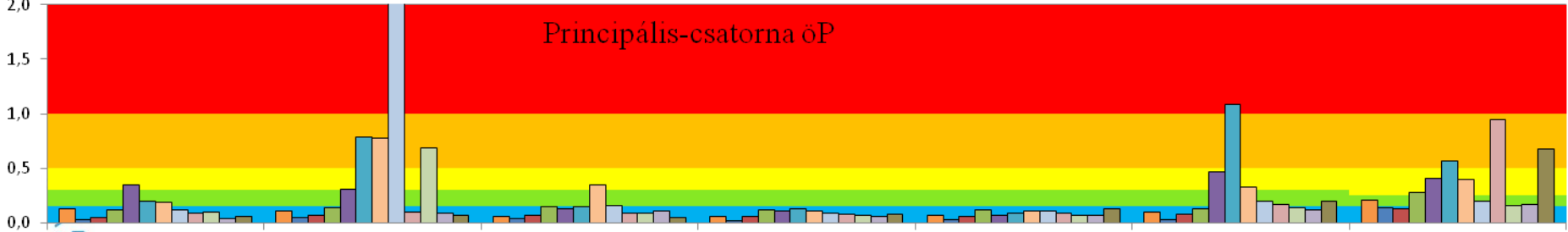
1 44+610   2 35+385   3 29+480   5 25+510   7 18+325   8 13+650   13 4+175

Station	Flow (m³/s)
1	44+610
2	35+385
3	29+480
5	25+510
7	18+325
8	13+650
13	4+175

Principális-csatorna részeredmények

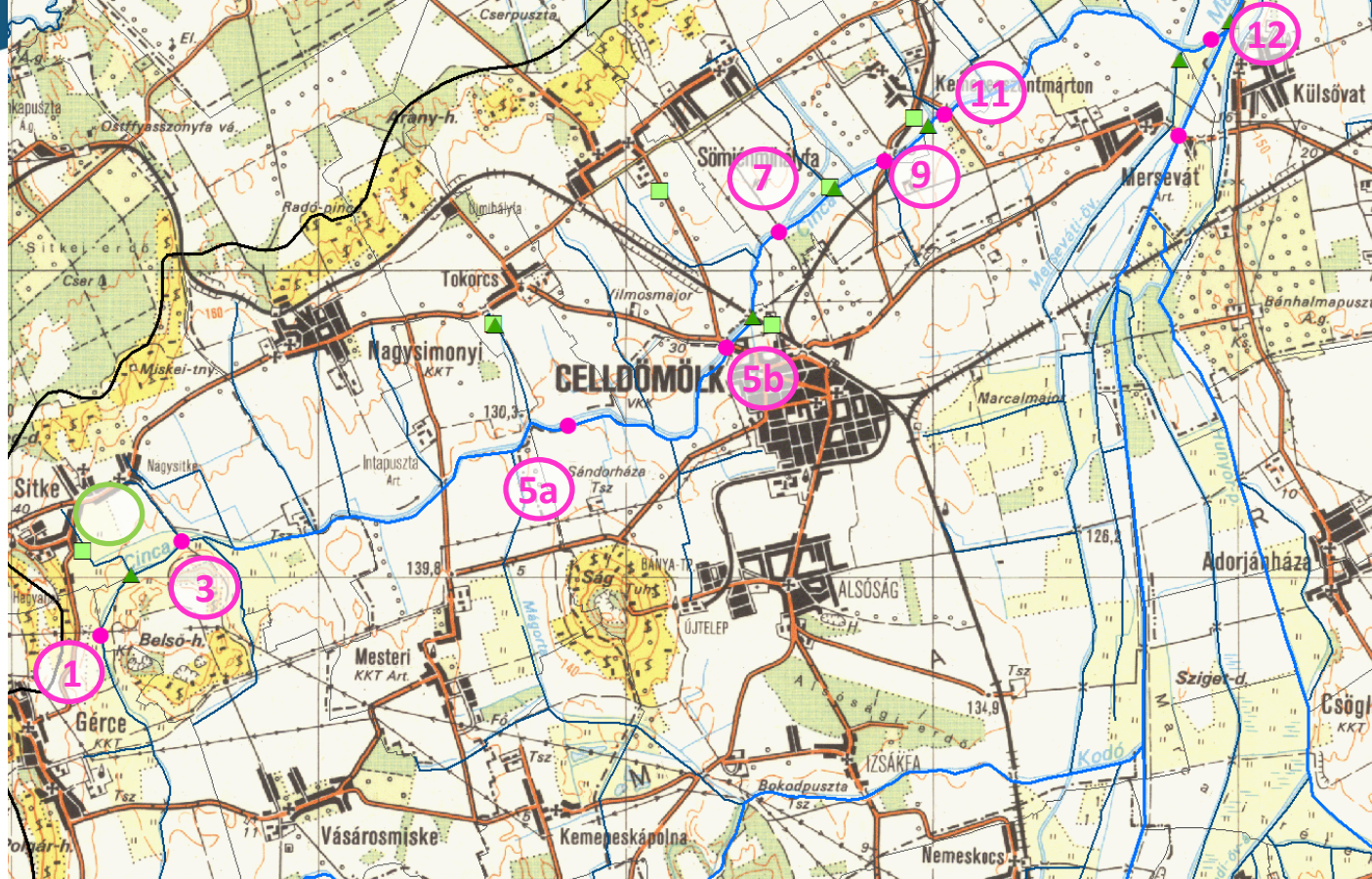
Két szennyvíztelep befolyásol jelentős mértékben , jellemzően lokálisan
(Sormás SZV telepe nem került kellően górcső alá)

Tovább lépés irányai (modellszámítás, HIMO Bakónaki-Szaplányosi-patakok
vízrendszere, Gelse SZV felülvizsgálata...)

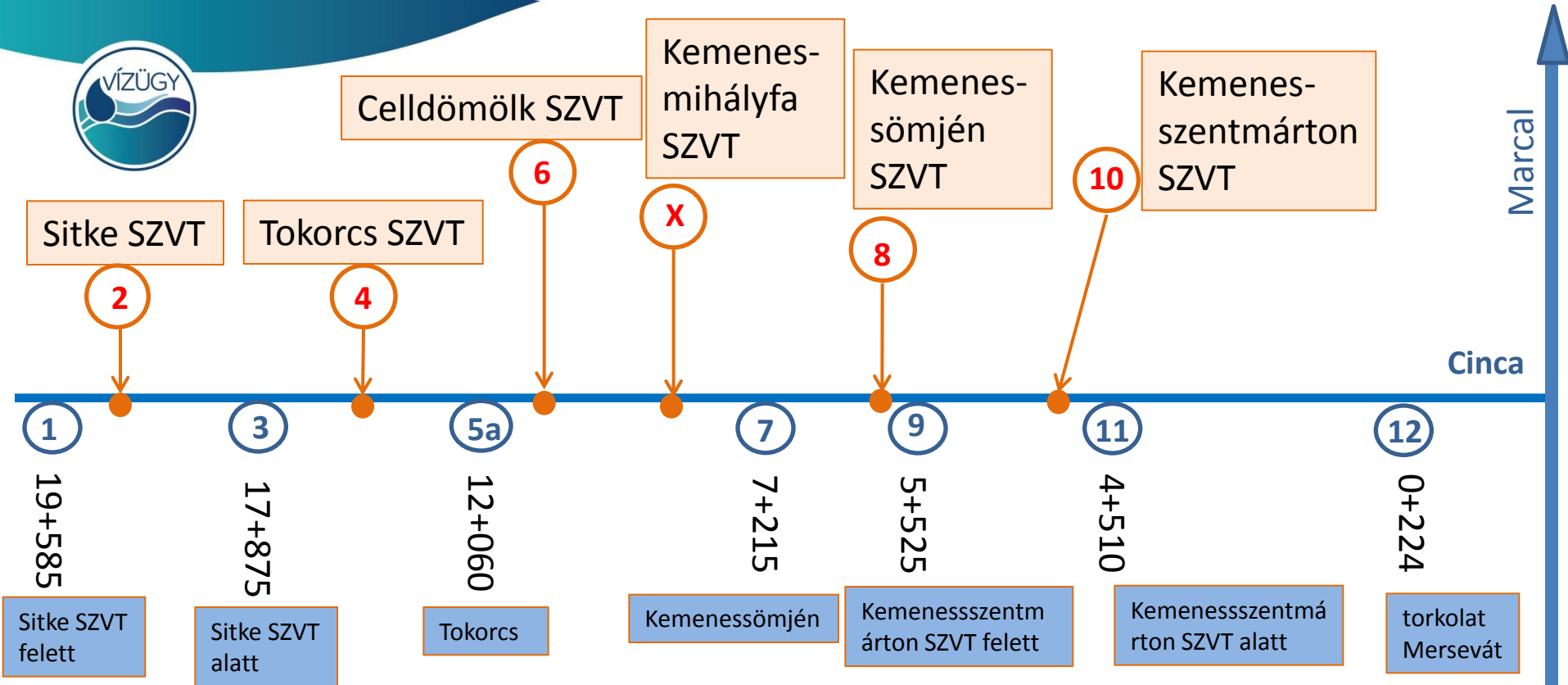

Cinca patak

Vizsgált területek,
helyszínek

- Vízfolyáson 7+1 monitoring pont (az 5. pont megosztott, eltérő helyről vízkémia és vízhozam adatok), ezek a ●
- Szennyvíztelepek elfolyó vizének vízkémiai mintázása 6 helyen ■
- A szennyvíztelepek vízhozam adatait a Vasvíz Zrt.-től kapjuk meg.
- Év közben 2 helyen meghiúsult a vízhozam-mérés, a meder benőttsége okán a mérés feltételei nem voltak adottak

A Cinca hossz-mintázás sematikus ábrája

- Hossz: 24,4 km, vízgyűjtő: 107,3 km², vízhozam adatok: Vízhozammérő Csoporttól
- Vízkémiai mintákat a NYUDUVIZIG VVGO Labor februártól havonta vett és vizsgálta
- Könnyen felmérhető vízfolyás, nincs jelentős mellékvize, pontszerű terhelés csak SZVT formájában található, melyekből több is van, VGT2 szerint mind fontos/jelentős terhelést adnak
- Celldömök nagy kibocsátó, a többi kis telep, pár 10 m³ kibocsátási térfogatáramokkal

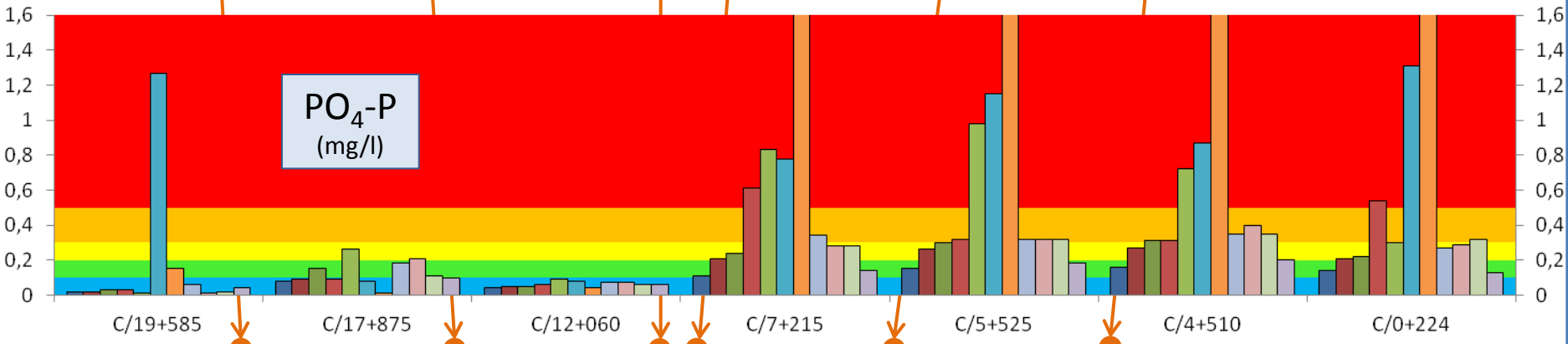
A $PO_4\text{-P}$ koncentrációk és mennyiségének változása a Cincsa hossz-szelvényében

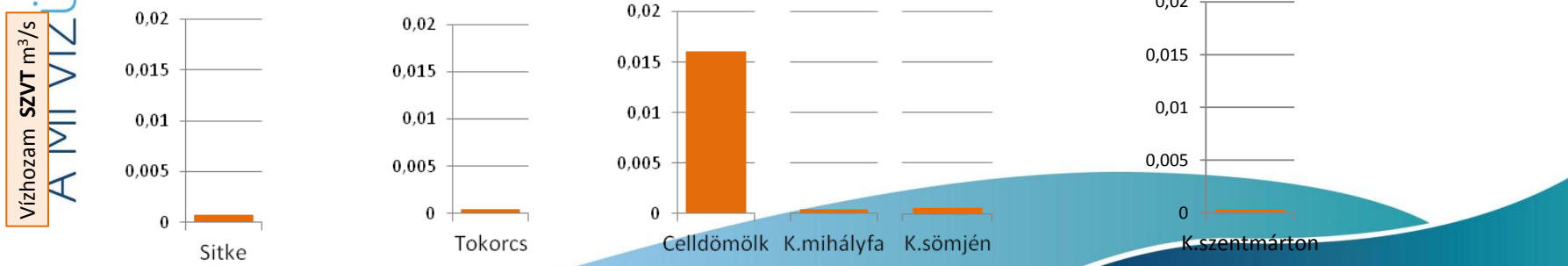
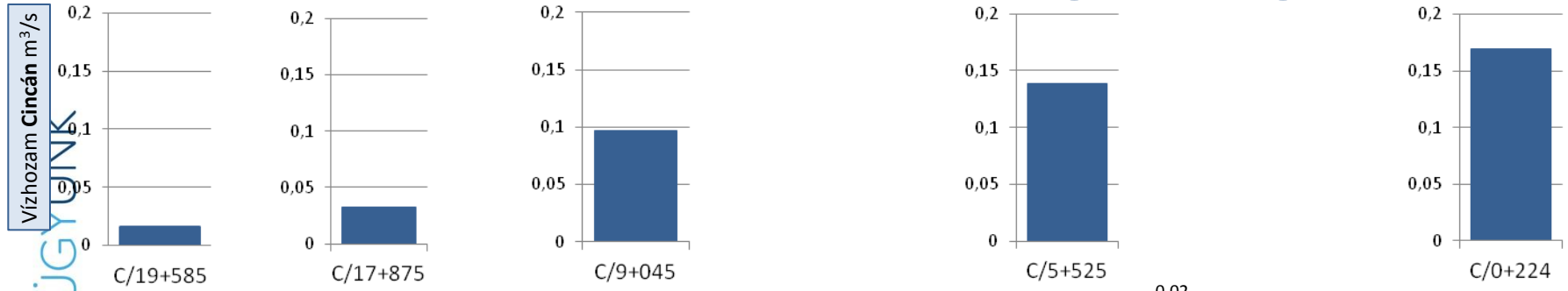
Sitke Tokorcs Celldömök Kemenes-mihályfa Kemenes-sőmjén Kemenes-szentmárton SZVT

2 4 6 X 8 10

Marcal

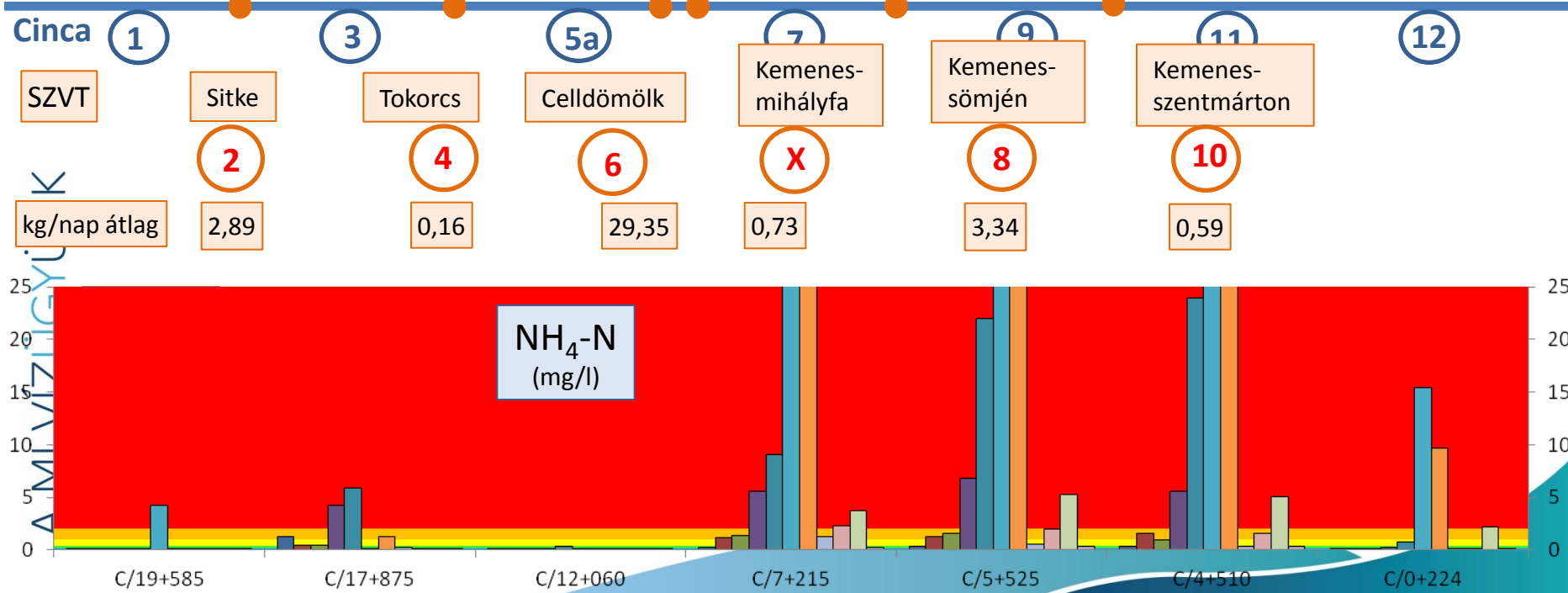
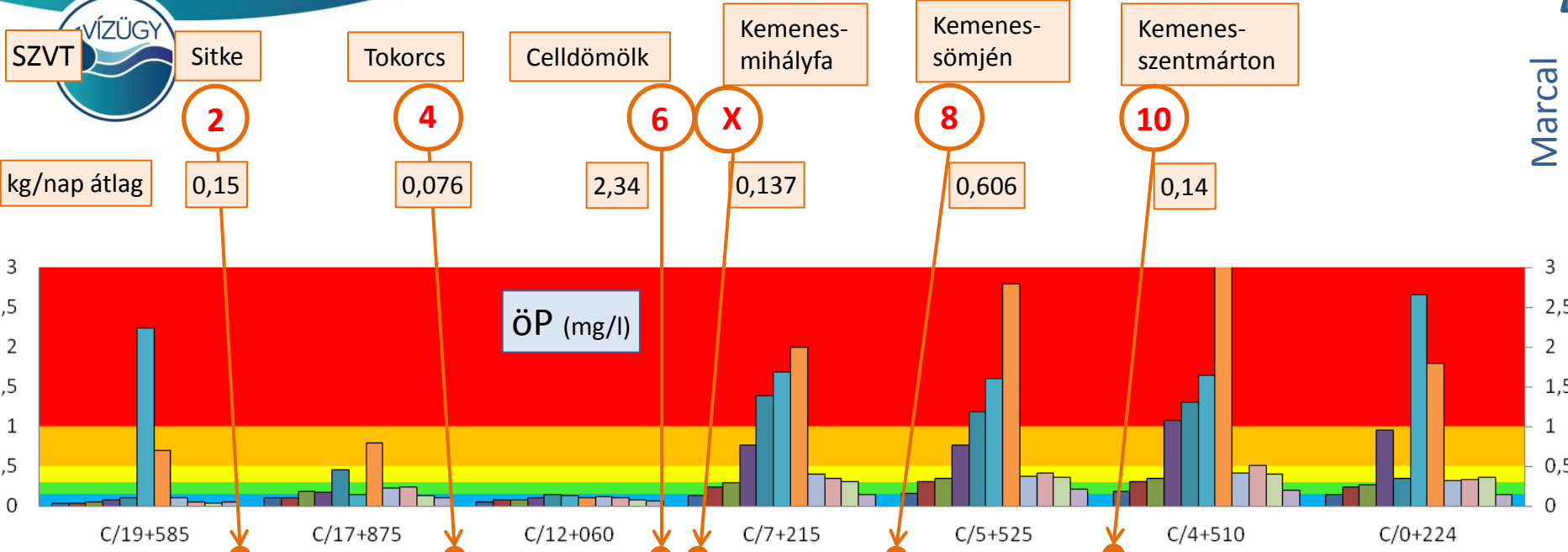

Cinca 1 3 5a 7 9 11 12

VÍZÜGYÜNK

Az öP és az NH₄-N mennyiségek változása a Cinca hossz-szelvényében

Marcal

SZVT VÍZÜGY

A Cincába bebocsátó szennyvíztisztító telepek műszaki sajátosságai

	1	1	2	3	4	5	6
	Sitke SBR (2012)	Sitke SBR (2017)	Tokorcs	Celldömölk	Kemenesmihályfa	Kemenessömjén	Kemenesszentmárton
Technológia	SBR ciklikus üzemi, kiegyenlítő medence, BIOMONT reaktor anox, aerob, ülepitő térként	SBR ciklikus üzemi, kiegyenlítő medence, BIOMONT reaktor anox, aerob, ülepitő térként	leválasztott teres, denitrifikáció a elméletileg képes	OMS ciklikus üzemi, denitrifikációra és 40-50% biológiai öP eltávolításra képes	forgó-merülő tárcsás, puffer, előülepitő, denitrifikáló medencével	nádgyökeres, szűrőágyas, denitrifikáló tóval	O ₂ -ellátás szempontjából leválasztott teres + denitrifikáló tartályos, a techn. leírás szerint tud 0,7 mg/l-es öP-t
foszfor eltávolítás	reaktor van megjelölve, nincs külön említve vegyszeradagolás	reaktor van megjelölve, nincs külön említve vegyszeradagolás	nincs említve	vas-só adagolás a zsír- és homokfogó elejénél	van, utóülepitő előtt	vas(III)-ion mosott kavics szűrőn	vas-só adagolás, utolsó anoxikus zóna után, utóülepitő előtt
hidraulikai kapacitás m ³ /d	77,8	77,8	35	2000	60	70	25
szervesanyag-eltáv. kap. BOI5/d kg	43,2	43,2	19,8	720	36	22,2	12,5
szervesanyag-eltáv. kap. LEÉ	720	720	330	12000	600	370	208
Engedélyben (t. k. + pár egyedi hé)	3. t. k.	4. t. k.	3. t. k.	3. t. k.	4. t. k.	4. t. k.	4. t. k.
érkező átlagos m ³	41,9	57	25	988	40	40	21
érkező átlagos BOI5 kg	25,87	37,7	12,9	711,6	26,9	36	15
érkező átlagos LEÉ	431	628	214	11860	449	700	250
érkező átlagos BOI5/fő/d g	60	60	60	60	60	51,4	60
elfolyó pH	6,5-9	6-9,5	6,5-9	6,5-9	6-9,5	6-9,5	6-9,5
elfolyó KOI _k mg/l	75	150	75	75	150	150	150
elfolyó BOI5 mg/l	25	50	25	25	50	50	50
elfolyó öN mg/l	25	55	25	15 (ny) / 25 (t)	55	55	55
elfolyó NH ₄ -N mg/l	5	20	5	10	20	20	20
elfolyó öLA mg/l	50	75	50	35	100	75	100
elfolyó öP mg/l	5	10	5	2	10	10	10
elfolyó SZOE mg/l	15	30	15	30	30	30	30
mért átlagos elfolyó NH ₄ -N mg/l	35,2	35,2	6,4	19,5	18,7	73,3	46,2
mért átlagos elfolyó öN mg/l	40,6	40,6	14,3	23,3	36,0	78,6	55,0
mért átlagos elfolyó öP mg/l	6,8	6,8	2,7	2,0	5,2	12,6	9,2
érkező átlagos m ³ /hidraulikai kap.	0,77	0,77	0,87	0,79	0,56	0,59	0,82

- A szennyvíztisztító telepek hidraulikailag nem túlterheltek (legalsó sor)
- A határértékek a 3. és 4 területi kategóriák szerint, néhány egyedi enyhítéssel
- Sitke SZVT kat. enyhítés 2017-ben + egyedi hé.– mert rossz a Cinca állapota (!?)
- Képesek (elvileg): teljes nitrifikációra (Nitrosomonas, Nitrobacter - hőmérsékletfüggő), részleges denitrifikációra (hőmérsékletfüggő), részleges öP eltávolításra (általában vegyszeres)
- ->> NH₄-N-nek kb. nem is szabadna lennie az elfolyóban!

A területi kibocsátási határértékek

2. számú melléklet a 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelethez

A szennyvizek befogadóba való közvetlen bevezetésére vonatkozó, vízminőségvédelmi területi kategóriák szerint meghatározott kibocsátási határértékek

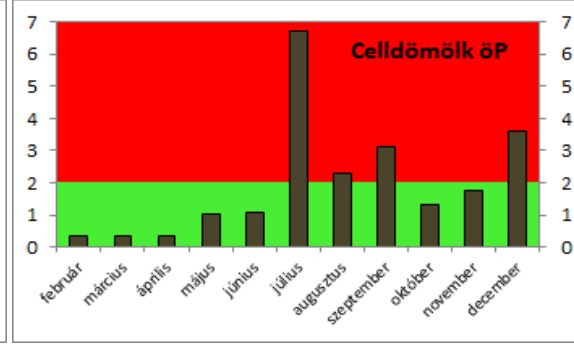
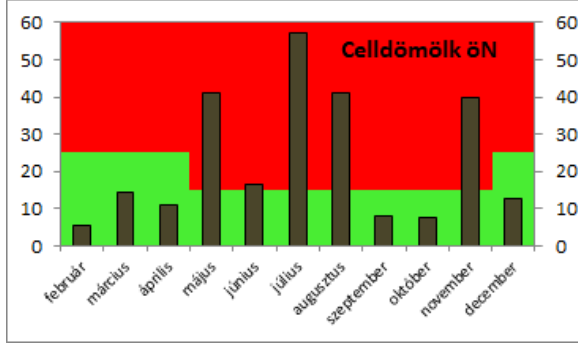
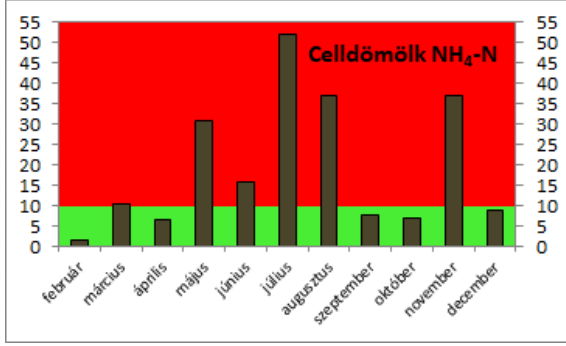
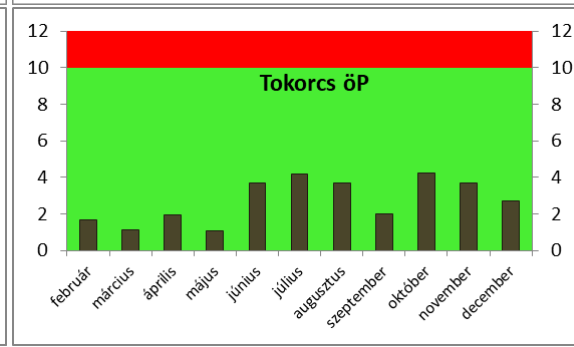
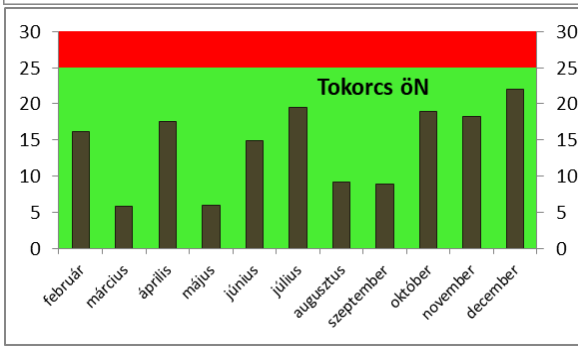
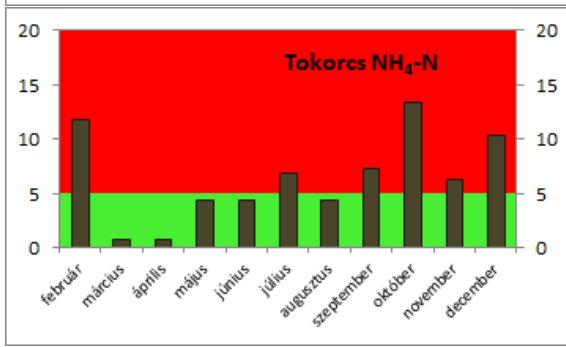
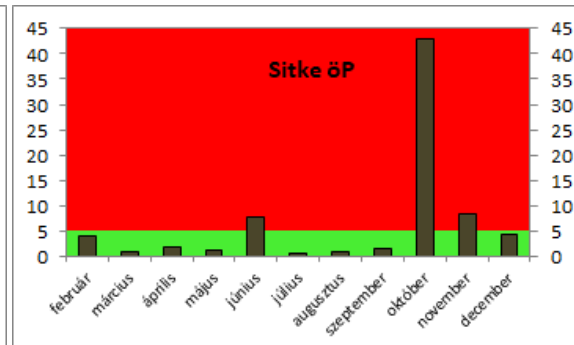
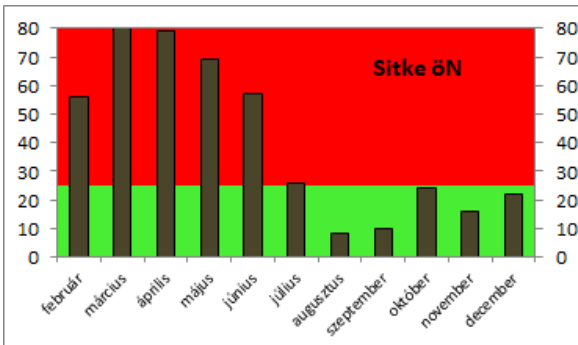
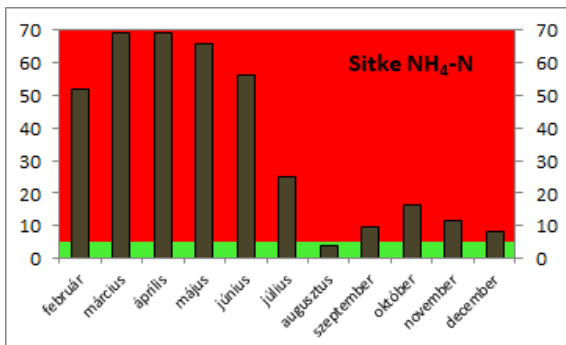
Sor-szám	Megnevezés	Területi kategóriák			
		1. Balaton és vízgyűjtője közvetlen befogadói	2. Egyéb védett területek befogadói	3. Időszakos vízfolyás befogadó	4. Általános védeltségi kategória befogadói
1.	pH _I	6,5-8,5	6,5-9	6,5-9	6-9,5
	Szennyező anyagok	Határérték mg/l			
2.	Dikrotrmátos oxigénfogyasztás KOIk	50	100	75	150
3.	Biokémiai oxigénigény BOI5	15	30	25	50
4.	Összes szerves nitrogén N_{asv} (8)	15	30	20(3)	50
5.	Összes nitrogén(8)	20(1)	35(1)	25(3)	55
6.	Ammónia-ammónium-nitrogén	2	10	5(3)	20
7.	Összes lebegőanyag	35	50	50	200
8.	Összes foszfor, P _{összes}	0,7(10)	5(1)	5(4)	10
9.	Szerves oldószer extrakt (olajok, zsírok)(2)	2	5	5	10

- A10-20 mg/l NH₄-N hé az állapotfelmérések tükrében magasak, de még e határértékek betartásával is nagy gondok vannak
- OVF: „A meglévő telepeken határérték szigorítás javasolható, ha bizonyított, hogy a telepek kibocsátása a befogadó jó állapotának elérését akadályozza. A meglévő telepekre határérték szigorítás az engedélyek felülvizsgálatakor kezdeményezhető, illetve a VGT2 intézkedési javaslatai között szerepel a 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet módosítása. A módosított jogszabály megteremti az engedélyek felülvizsgálatát támogató jogalapot.”
- Tehát hatósági lehetőség most is adott a határérték szigorításra

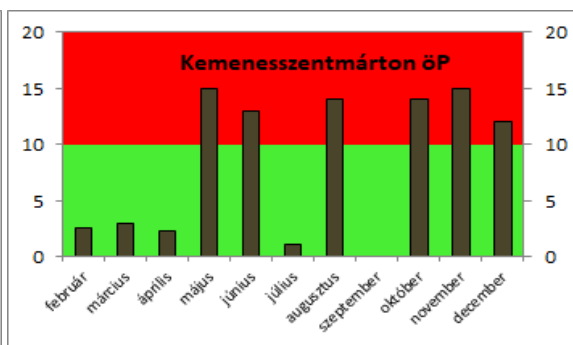
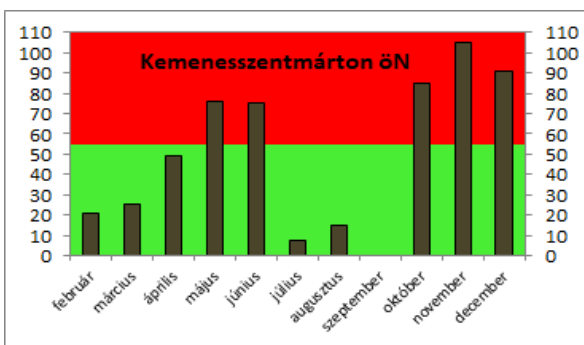
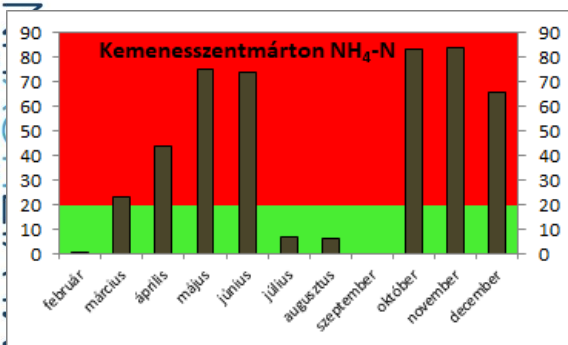
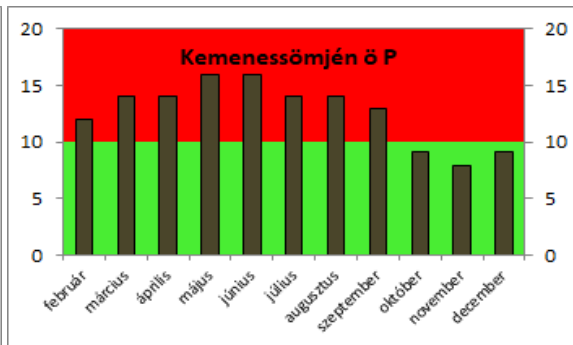
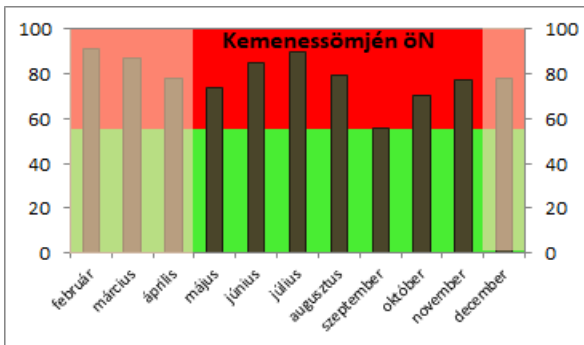
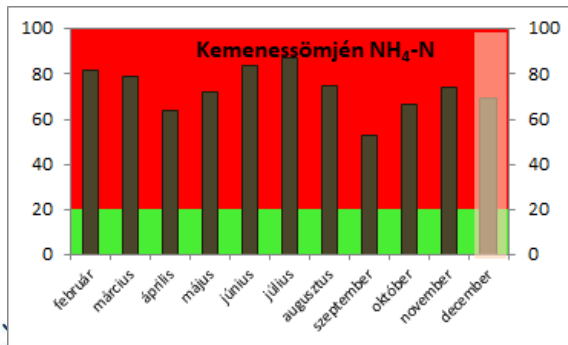
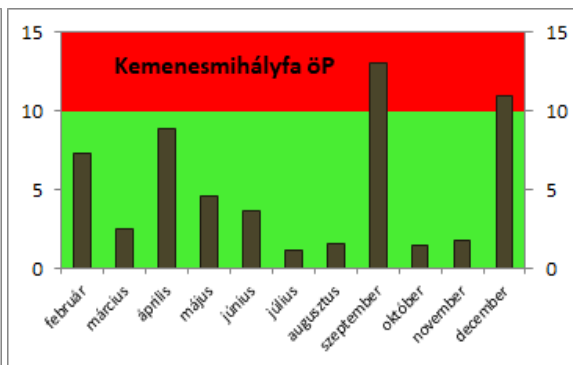
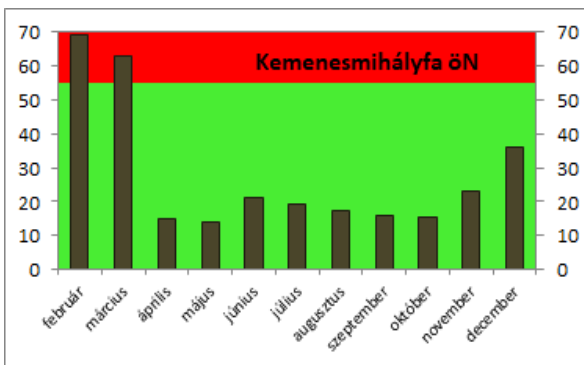
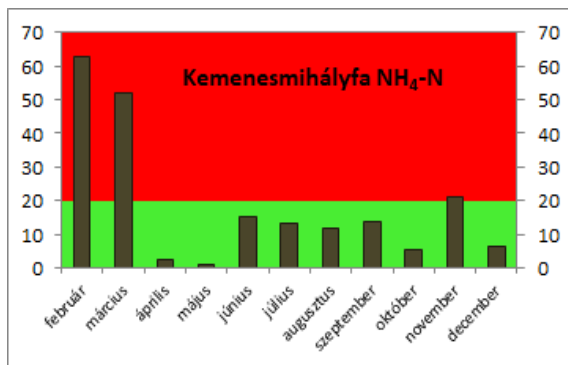
A Cincába bebocsátó szennyvíztisztító telepek – határértékek és tartósságok

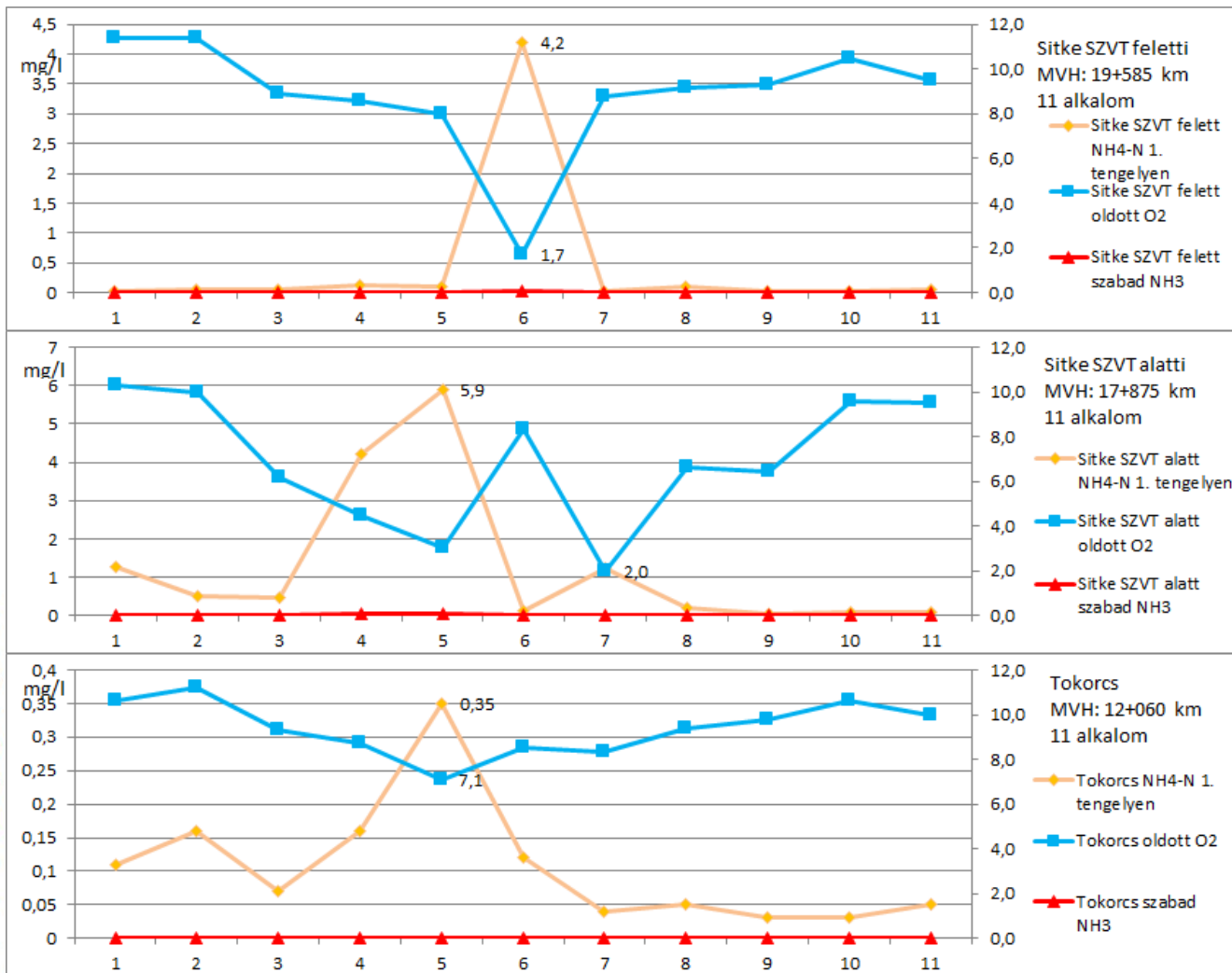
A Cincába bebocsátó szennyvíztisztító telepek – határértékek és tartósságok

*halványítás: nincs téli időszaki hé. adott komponensre

Mit mutat a Cinca, mely komponens indikálja leginkább a SZVT-k hatását? BOI₅, NH₄-N, öN, öP?

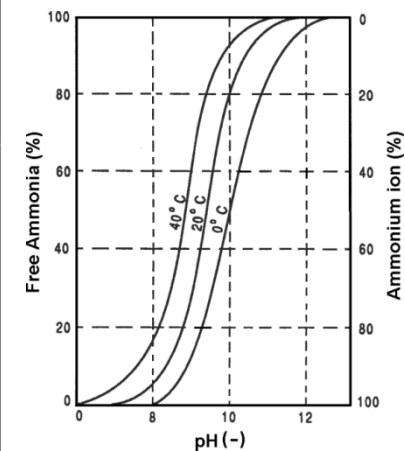

A szabad NH₃ pH és hőmérsékletfüggése

NH₄-N – oldott O₂ kapcsolat: negatív korreláció, szignifikáns

*képlet és ábra:
Physico-chemical technologies for nitrogen removal from wastewaters - a review
**számított NH₃-értékek:
<http://www.hbuehrer.ch/Rechner/Ammonia.html>

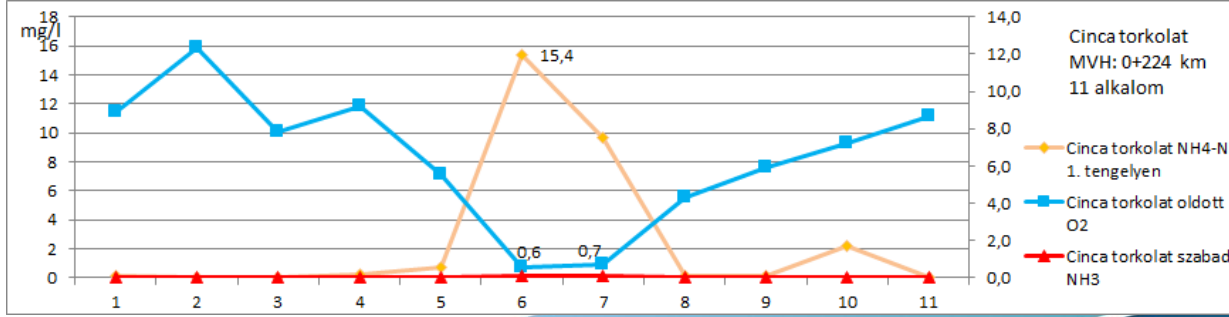
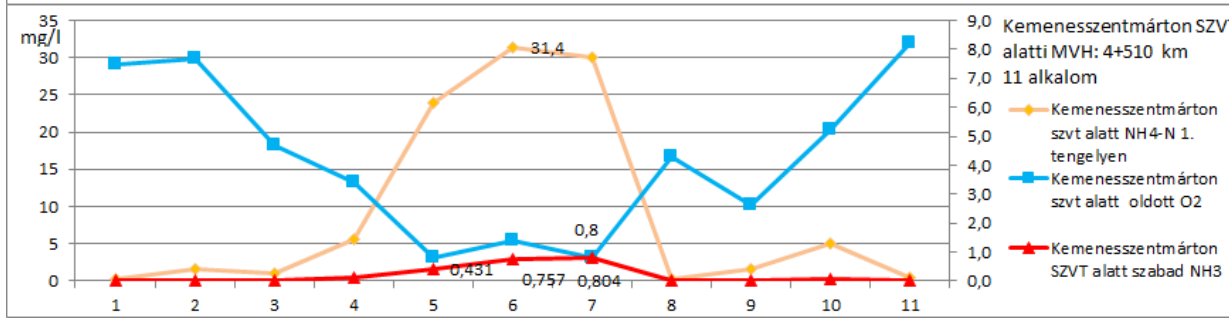
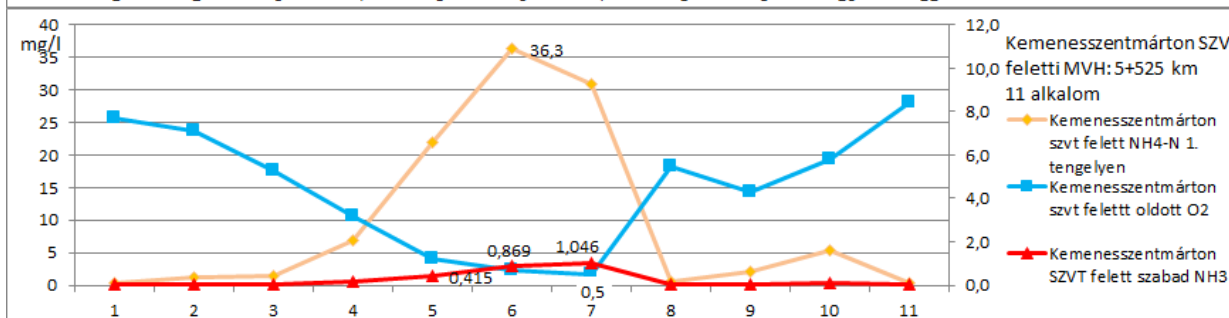
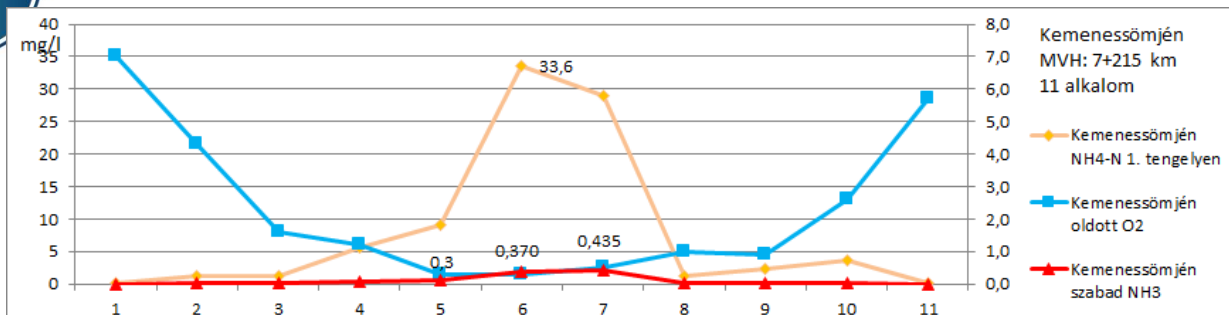
$$K_{eq} = \frac{[\text{NH}_4^+][\text{OH}^-]}{[\text{NH}_3]} = 1,8 \cdot 10^{-5} \text{ at } 25^\circ\text{C}$$

A szabad NH3 elemelkedik a 0-tól – attól a MVH-tól bajban a biológia

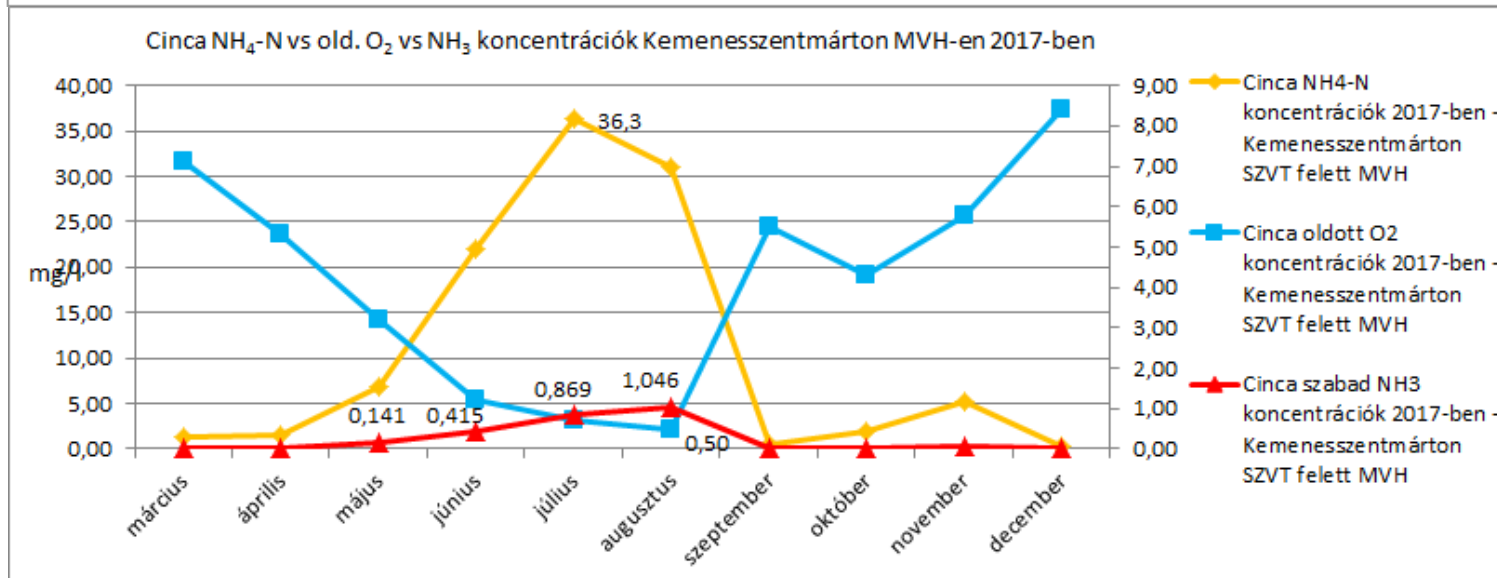
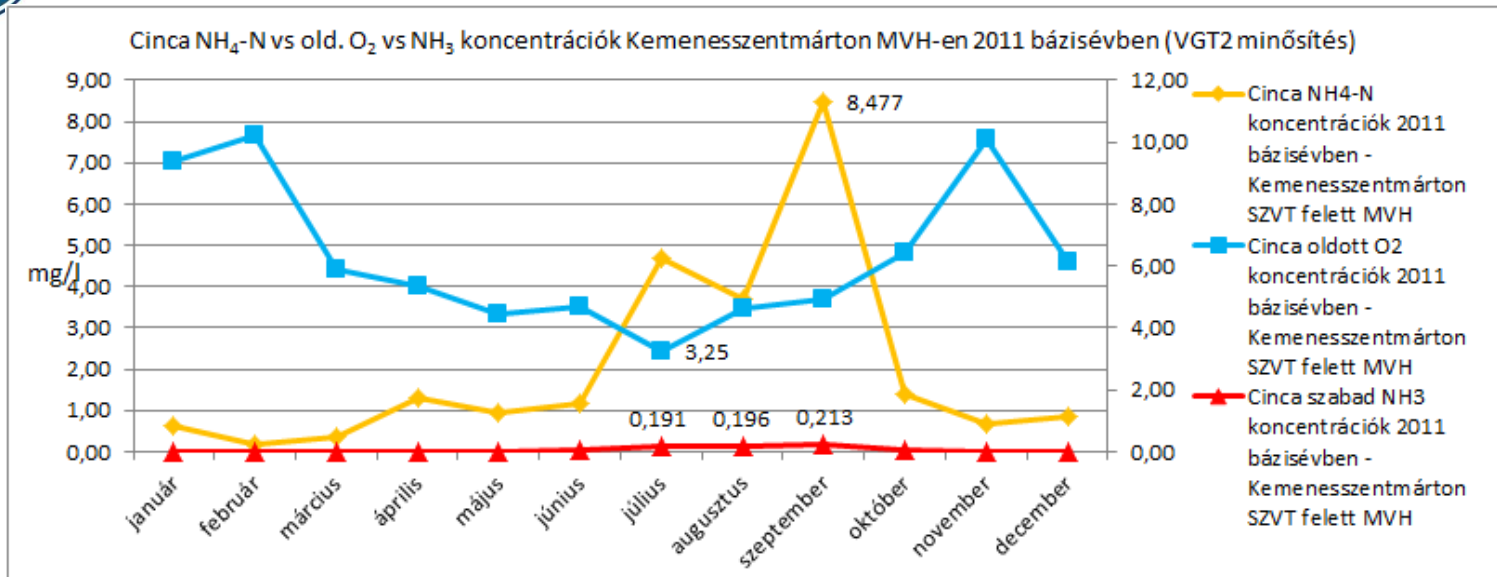
A celldömölki SZVT hatása egyértelmű: fiziko-kémiai paraméterek -> biológia

**számított NH3-értékek:
<http://www.hbuehrer.ch/Rechner/Ammonia.html>

A 2011-es VGT2-es minősítési bázisév és a 2017-es év vizsgálati eredményei Kemenesszentmárton MVH-en (Celldömök alatt)

**számított NH_3 -értékek: <http://www.hbuehrer.ch/Rechner/Ammonia.html>

- A fiziko-kémiai paraméterek közül több is tartósan és jelentősen túllépi a határértékeket (mind VGT, mind üzemeltetési eng.-es) -> fiziko-kémiai rossz állapot
- Egyúttal a fenti komponensek egy része gyorsan rontja az oxigénháztartást -> biológiai rossz állapot (emiat is)
- A szabad ammónia akut toxicitása 0,2 mg/l, 0,5 mg/l felett tömeges elhullás*, krónikus toxicitás alakul ki ennek töredékétől is (folyóvízi halakra általában alacsonyabb mindkét toxicitási küszöb)
*Molnár Kálmán – Szakolczai József: Halbetegségek, Mezőgazdasági kiadó, Bp., 1980
- 2011-es minősítés szerint ha rossz, akkor a fenti diagramok szerint 2017-től szintén rossz, de ha lenne „még rosszabb” kategória, abba esne
- Ami elmaradt: a VGT2 állapotértékelési adatok alapján történő ellenőrzés, visszacsatolás az engedélykiadás, -megújítás menetében -> minőségirányítás szerint ez hiba!
- MIT TUDUNK TENNI?
- További elemzések, vizsgálatok (ami most is látszik, hogy már a celldömölki SZVT jobb üzemeltetése nagy hatású lenne)
- Célzott kapcsolatfelvétel az üzemeltetővel

Köszönjük megtisztelő
figyelmüket!